

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	20 ส.ค. 2553	20	6975	5

แหล่งเตาเมืองน่าน บ้านบ่อสวก

แหล่ง

เตาโบราณบ้านบ่อสวก นับเป็นแหล่งอุตสาหกรรมผลิตเครื่องถ้วยชามสมัยโบราณ สันนิษฐานว่าน่าจะจะมีอายุประมาณ 550-750 ปี โดยพบหลักฐานเตาเผาและเศษเครื่องถ้วยชามอย่างหนาแน่นตามบริเวณเนินดินริมห้วยปวนและลำน้ำสวกในเขตบ้านบ่อสวก

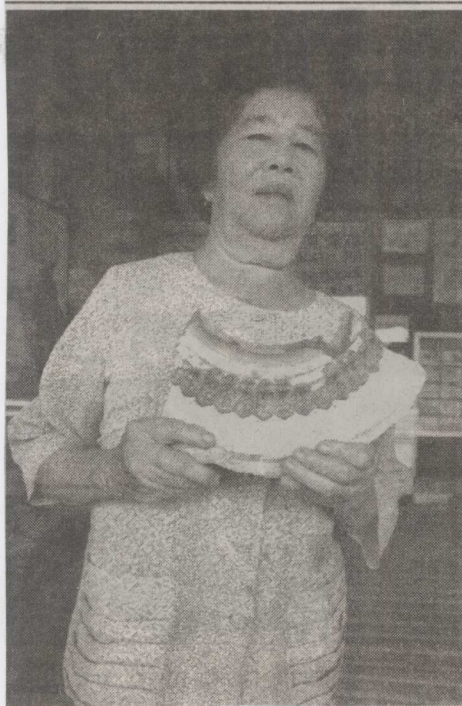
ในปี พ.ศ.2527 โครงการโบราณคดีประเทศไทย (ภาคเหนือ) หน่วยศิลปากรที่ 4 เชียงใหม่ ได้เข้ามาดำเนินการสำรวจแหล่งเตาเผาเมืองน่านที่บ้านบ่อสวก จนกระทั่งในปี พ.ศ.2542 โครงการวิจัยเครื่องถ้วยล้านนา โดย อ.สายันต์ ไพรชาญจิตร์ อาจารย์ประจำภาควิชาการพัฒนาศูนย คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภายได้

การสนับสนุนทุนวิจัยจากรองศาสตราจารย์ สุมิตร ปิติพัฒน์ และสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ดำเนินการสำรวจและขุดค้นเตาเผาในที่ดินของครอบครัวพ่ออ้อย แสนแม่อ้อยขึ้น อีเสนา บริเวณบ้านบ่อสวก ต.สวก อ.เมือง จ.น่าน

แม่อ้อยขึ้น อีเสนา เจ้าของที่ดินซึ่งจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์เฮือนบ้านสวกแสนขึ้นและเตาเผาโบราณ เล่าให้ฟังว่า ได้มาปลูกบ้านในที่ดินนี้เมื่อประมาณปี 2526 ก่อนที่จะปลูกบ้านบริเวณที่พบเตาเผานั้นเมื่อก่อนเป็นจอมปลวกขนาดใหญ่ เมื่อให้รถไถมาเกรดจอมปลวกก็ไม่สามารถทำได้เพราะเป็นดินแข็งมาก ต่อมาจึงได้นำพวกผักสวนครัว ผลไม้มาปลูกในบริเวณ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	20 ส.ค. 2553	2020	6975	5

เมืองน่านบ้านบ่อสวก

ปัจจุบันแหล่งเตาเผาเมืองน่านบ้านบ่อสวกและพิพิธภัณฑสถานบ้านบ่อสวกแสนขึ้นกลายเป็นแหล่งความรู้ทางโบราณคดีที่มีผู้สนใจเข้ามาเยี่ยมชมปีหนึ่งไม่น้อยกว่าหมื่นคน ในขณะที่เดียวกันชาวบ้านในชุมชนก็ได้มีส่วนสำคัญต่อการจัดการทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง ในกระบวนการจัดการนั้นก็ได้เป็นไปอย่างราบรื่นปราศจากปัญหา หากแต่มีทั้งส่วนที่ประสบความสำเร็จด้วยมิตรไมตรีและส่วนที่ล้มเหลวเพราะความขัดแย้งแย้งซึ่ง

"ทุกวันนี้พิพิธภัณฑสถานโบราณบ้านบ่อสวกและพิพิธภัณฑสถานบ้านบ่อสวกแสนขึ้นจะเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น ทางราชการก็ขึ้นป้าย

ใกล้ๆกัน ปลุกเท่าไรก็ปลูกไม่ขึ้นเป็นโรคใบหงิกงอ พอดีลูกชายได้ให้คนเฒ่าคนแก่ในหมู่บ้านมาดูก็บอกว่าบ้านบ่อสวกเก่าก็เลยไม่ได้ทำอะไรจนกระทั่งปี 2542 อ.สายันต์ ไพเราะญจิตร พร้อมกับ อ.สมเจตน์ วิมลเกษม จากโรงเรียนสตรีศรีน่านได้เข้ามาสำรวจบริเวณที่ชาวบ้านพบพระพุทธรูปบ้านบ่อสวก ซึ่งได้นำไปเก็บไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน โดยอาจารย์ทั้งสองท่านได้แวะเข้ามาในบริเวณบ้านของแม่อยู่ขึ้นและนั่งพูดคุยกับจำนนส์ ซึ่งเป็นลูกชายเกี่ยวกับเครื่องถ้วยโบราณบ้านบ่อสวก และเดินสำรวจรอบๆบ้านจนพบว่าบริเวณจอมปลวกขนาดใหญ่ นั้นคือปล่องของเตาเผาโบราณ หลังจากนั้นก็ได้นำนักศึกษาโบราณคดีเข้ามาค้นสำรวจก็พบเตาเผาโบราณ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่	20 ส.ค. 2553	20	6975	5

พร้อมกับเศษภาชนะดินเผาประเภทถ้วย หม้อ ไห ภายในเตา

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากคัมภีร์ใบลานล้านนา แหล่งเตาเผาที่น่าจะเรียกว่า บ้านเตาไหเซียง ซึ่งอาจารย์สายันต์ค้นพบชื่อของหมู่บ้านนี้ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ใบลานเรื่องตำนานพระธาตุแช่แห้งอยู่ที่วัดนาซาว

ภายหลังการขุดพบเตาเผาโบราณบ้านบ่อสวกขยายวงกว้างออกไป มีประชาชนผู้สนใจเดินทางมาชมแหล่งเตาเผาแห่งนี้เป็นจำนวนมาก คณะสำรวจและครอบครัวของแม่อยู่ขึ้น ธิเสนาจึงมีความคิดที่จะจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เพื่อนำถ้วยไหและเศษภาชนะดินเผาที่พบขึ้นมาจัดแสดงให้กับผู้สนใจได้ชม จึงได้ตั้งพิพิธภัณฑ์เรือนบ้านสวกแสนขึ้นขึ้น โดยจำลองตัวอย่างของเรือนพื้นถิ่นบ้านบ่อสวกตามรูปแบบคติความเชื่อและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้าน ภายในจัดแสดงลักษณะวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านบ่อสวกสมัยโบราณ รวมทั้งแสดงโบราณวัตถุทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต การทำมาหากิน การอยู่อาศัยและเครื่องมือหินสมัยก่อนประวัติศาสตร์และเครื่องถ้วยชามสมัยโบราณอายุกว่า 700 ปีที่พบในแหล่งเตาเผา

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เวียงใหม่นิวส์	210 ต.ค. 2553	20	6975	5

แนะนำและชี้บอกทางว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ มีคนมาเที่ยวชม
มากขึ้น แต่ครอบครัวของยายก็อยู่แบบเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก
เพราะไม่ได้ทำเชิงพาณิชย์ใครมาก็ต้อนรับ วันไหนไม่มีใครมาก็เป็นปกติ
ก็คงจะทำแบบนี้ต่อไปเรื่อยๆ เพราะทำแล้วสบายใจดี"

ทว่าเหนือสิ่งอื่นใดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาแหล่ง
โบราณคดีก็เพื่อก่อประโยชน์ทั้งต่อคนและชุมชนท้องถิ่นให้มากที่สุด

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	20 ส.ค. 2553	20	6976	5

"ทุกวันนี้พิพิธภัณฑเตาโบราณบ้านบ่อสวกและพิพิธภัณฑเรือนบ้านสวกแสนขึ้นจะเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น ทางราชการก็ขึ้นป้ายแนะนำ และขึ้นบอกทางว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมีคนมาเที่ยวชมมากขึ้น แต่ครอบครัวของยาย ก็อยู่แบบเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก เพราะไม่ได้ทำเชิงพาณิชย์ ใครมาก็ต้อนรับ วันไหนไม่มีใครมาก็เป็นปกติ ก็คงจะทำแบบนี้ต่อไปเรื่อยๆ เพราะทำแล้วสบายใจดี"

ขอขอบคุณ

แม่อยู่ขึ้น ธิเสนา เจ้าของพิพิธภัณฑ

เรือนบ้านสวกแสนขึ้น จ.น่าน

จักรพงษ์ กำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th